

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till rådets beslut om Europeiska unionens anslutning till konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 16 juli 2021 till rådets beslut om Europeiska unionens anslutning till konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 16 september 2021

Justitieminister Anna-Maja Henriksson

Regeringssekreterare Maija Leppä

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA
9.9.2021

EU/2021/1803

**STATSRÅDETS SKRIVELSE TILL RIKSDAGEN OM KOMMISSIONENS FÖRSLAG
TILL RÅDETS BESLUT OM EUROPEISKA UNIONENS ANSLUTNING TILL KON-
VENTIONEN OM ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET AV UTLÄNDSKA DO-
MAR PÅ PRIVATRÄTTENS OMRÅDE**

1 Förslagets bakgrund

Europeiska kommissionen lämnade den 16 juli 2021 ett förslag till rådets beslut om Europeiska unionens anslutning till konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område (COM(2021) 388 final).

Syftet med konventionen som godkändes på diplomatkonferens i Haag den 2 juli 2019 är att skapa ett effektivt globalt system för gränsöverskridande erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. I konventionen fastställs erkännande och verkställighet av sådana utländska domar som uppfyller förutsättningarna i konventionen samt fastställs de grunder med stöd av vilka erkännande och verkställighet av domar kan avslås.

Konventionen beskrivs som ”en enkel konvention” (s.k. single convention). Med detta avses att konventionen innehåller bestämmelser om erkännande och verkställighet av domar som getts i privaträttsliga ärenden, men däremot inte bestämmelser om en domstols internationella behörigheter. Konventionen är också ett minimiavtal. Detta innebär att ikraftträdandet av konventionen i konventionsstaterna inte förutom med vissa begränsade undantag hindrar gränsöverskridande erkännande och verkställighet av domar i bredare utsträckning än konventionen, om nationell lag eller något annat avtal gör det möjligt.

Bakgrunden till konventionen finns ursprungligen i ett projekt som inleddes inom ramen för Haagkonferensen för internationell privaträtt 1992 och de tillhörande förhandlingarna för att nå en världsomfattande konvention på privaträttens område. Dessa förhandlingar strandade dock, vilket berodde på meningsskiljaktigheter i anslutning till bestämmelserna om domstolarnas behörighet. På grundval av projektet godkändes ändå Haagkonventionen om avtal om val av domstol 2005. Denna konvention fastställer internationell behörighet för domstolar på grundval av avtalet om val av domstol samt erkännande och verkställighet av sådana domar som har getts av en domstol vars behörighet grundar sig på avtalet om val av domstol.

Förhandlingarna om en konvention angående erkännande och verkställighet av utländska domar inleddes på nytt år 2016. Ett beslut om att inleda förhandlingar på grundval av ett inofficiellt utkast till konvention som utarbetats av en arbetsgrupp fattades av utskottet för allmänna frågor vid Haagkonferensen för internationell privaträtt på våren 2016. Utkastet innehöll ett förslag endast om bestämmelser beträffande erkännanden och verkställighet, frågor om direkt behörighet avgränsades från förhandlingarna. Förhandlingar fördes åren 2016–2019 inom fyra specialkommissioner före diplomatkonferensen i juli 2019.

Europeiska kommissionen företrädde Europeiska unionen i förhandlingarna. Mandatet att inleda förhandlingar gavs till kommissionen av Europeiska unionens konkurrenskraftsråd i maj 2016. Förhandlingsmandatet och Finlands ställning till konventionsutkastet behandlades i riksdagen i maj 2016 (E 42/2016 rd) och i december 2016 (EK 25/2016 rd). Den godkända konventionen motsvarar till sitt innehåll statsrådets förhandlingsmål.

Konventionen är öppen för alla stater för undertecknande, ratificering eller anslutning. Även regionala organisationer för ekonomisk integration kan ansluta sig till konventionen. I nuläget har konventionen undertecknats av Uruguay, Ukraina och Israel. Ingen stat har ännu anslutit sig till konventionen eller ratificerat den. Konventionen är således inte ännu i kraft internationellt.

2 Förslagets syfte

Enligt Europeiska kommissionens förslag avses Europeiska unionens anslutning till konventionen förbättra tillgången till rättslig prövning för EU-medborgare och företag som verkar inom EU:s område genom att underlätta erkännande och verkställighet av de domar som getts av domstolarna i EU:s medlemsstater, i stater utanför EU där gäldenären har egendom. Enligt förslaget ökar anslutning även rättssäkerheten samt minskar kostnaderna och varaktigheten för gränsöverskridande rättegångar. EU:s anslutning till konventionen motsvarar enligt kommissionens förslag unionens förbindelse till multilateralism i internationella relationer och även unionens politik, genom vilken man strävar efter att öka tillväxten i den internationella handeln och i utländska investeringar samt medborgarnas rörlighet i världen.

Gränsöverskridande erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område regleras i relationer mellan EU-medlemsstaterna genom den så kallade Bryssel Ia-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område). Europeiska unionen har även anslutit sig till Luganokonventionen 2007 samt till konventionen om avtal om val av domstol 2005, som till sitt tillämpningsområde är mer avgränsad än konventionen 2019. EU:s anslutning till konventionen 2019 utvidgar enligt kommissionen ramarna för det gränsöverskridande rättsliga samarbetet som i nuläget gäller i EU-medlemsstaterna och gör det möjligt för utländska domar att röra sig i bredare utsträckning än tidigare.

Förslaget om EU:s anslutning till konventionen har föregåtts av kommissionens konsultationer i medlemsstaterna, publicering av en konsekvensbedömningsrapport samt bland annat ett expertmöte med medlemsstaternas representanter i december 2020. I alla dessa har man bedömt olika verksamhetsalternativ i anslutning till konventionen samt konsekvenserna i medlemsstaterna av anslutningen till konventionen. Kommissionens förslag baserar sig på de synvinklar och ståndpunkter som erhållits genom dessa bedömningar.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Enligt artikel 1 i förslaget ingås konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område av Europeiska unionen. Med detta avses att Europeiska unionen förbinder sig till konventionen genom att ansluta sig till den. Enligt artikel 2 i förslaget ska kommissionen utse den person som ska ha rätt att på unionens vägnar deponera anslutningsinstrumentet till depositarien för konventionen.

Enligt artikel 3 i förslaget ska Europeiska unionen i samband med att konventionen ingås avge en förklaring i enlighet med artikel 27 i konventionen, enligt vilken den har behörighet inom alla rättsområden som regleras av denna konvention och att dess medlemsstater inte ska underteckna, ratificera, godta eller godkänna konventionen. Enligt förklaringen är Europeiska unionens medlemsstater bundna av konventionen i kraft av att den ingås av Europeiska unionen. Med medlemsstater avses i detta sammanhang alla andra medlemsstater förutom Danmark.

Enligt artikel 4 ska Europeiska unionen i samband med att konventionen ingås även avge en förklaring i enlighet med artikel 18, enligt vilken den inte tillämpar konventionen på sådana domar som gäller kommersiella hyresavtal för fast egendom belägen i Europeiska unionen. En

förklaring är enligt förslaget nödvändig för att säkerställa att det inte uppstår någon konflikt mellan EU-lagstiftning och konventionen.

Bryssel Ia-förordningen, som ska tillämpas i ärenden rörande kommersiella hyresavtal för fast egendom i medlemsstaternas inbördes relationer, fastställer en exklusiv behörighet för den medlemsstats domstol där den fasta egendomen är belägen. Artiklarna om erkännande och verkställighet som ingår i konventionen innehåller ingen motsvarande bestämmelse om krav på exklusiv behörighet i ärenden som gäller kommersiella hyresavtal för fast egendom. I artikel 5.3 i konventionen föreskrivs om förutsättning för exklusiv behörighet endast för sådana domar där ställning tas till hyra av fast egendom för bosättning eller för registrering av fast egendom. Av denna anledning ska medlemsstaterna med stöd av konventionen erkänna och verkställa sådana domar som getts i andra konventionsstater, som gäller kommersiella hyresavtal för fast egendom inom någon medlemsstats område. Förklaringen avlägsnar denna oenhetlighet mellan Bryssel Ia-förordningen och konventionen och främjar genomförandet av de mål som uppställts av unionen genom lagstiftning.

Artikel 5 i förslaget behandlar ikraftträdandet av beslutet.

Kommissionens förslag behandlas i rådets privaträttsarbetsgrupp.

Kommissionens förslag till rådets beslut om Europeiska unionens anslutning till konventionen samt konventionens slutgiltiga text finns bifogade till promemorian. Beviskraftiga är dock endast konventionstexterna på franska och engelska som har godkänts på diplomatkonferensen i Haag i juli 2019.

4 Konvention om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område

Konventionens tillämpningsområde. Bestämmelserna om konventionens sakliga tillämpningsområde finns i kap. I i konventionen. Enligt *artikel 1.1* i konventionen tillämpas konventionen på erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Skatt-, tull- och förvaltningsrättsliga ärenden har avgränsats från tillämpningsområdet. Denna avgränsning av tillämpningsområdet är enhetlig med flera andra konventioner som har utarbetats inom Haagkonferensen för internationell privaträtt. Punkt 2 definierar det regionala tillämpningsområdet för konventionen. Konventionen tillämpas när en dom given av en domstol i en konventionsstat erkänns och verkställs i en annan konventionsstat.

Artikel 2 i konventionen innehåller undantag från huvudregeln om det sakliga tillämpningsområdet. Förteckningen över ärenden som har avgränsats från konventionen är lång. Konventionen tillämpas exempelvis inte på familjerättsliga ärenden, underhållsunderstöd, konkurs, ansvarsfrågor i anslutning till kärnkraftsolyckor, transportavtal, vissa sjörättsliga ärenden, ärekränkning eller immaterialrättigheter. Konventionen tillämpas inte heller på skiljedomar eller motsvarande förfaranden.

Tillämpningen av konventionen är enligt punkt 2 inte hindrad om något som har avgränsats från tillämpningsområdet endast har tagits upp i en rättegång som en preliminär fråga. Tillämpning av konventionen på erkännande och verkställighet av en dom hindras enligt punkt 4 inte heller enbart av att staten eller en aktör som har representerat staten har varit part i rättegången. Enligt punkt 5 inverkar konventionens bestämmelser ändå inte på privilegier och immuniteter som tillkommer stater eller internationella organisationer eller deras egendom.

Artikel 3 i konventionen innehåller definitioner av svarande, dom samt hemvist för enhet eller person som inte är en fysisk person. Angående domar omfattar definitionen även domstolsbeslut om rättegångskostnader, förutsatt att de kostnader som fastställs är knutna till ett avgörande i sak som kan erkännas eller verkställas i enlighet med denna konvention. Angående definitionen av dom preciserar konventionen att en interimistisk säkerhetsåtgärd inte är en dom.

Erkännande och verkställighet. Kapitel II i konventionen är den mest centrala delen i konventionen i och med att den behandlar grunderna för erkännande och verkställighet av domar samt förfarandet för erkännande och verkställighet. Det bör observeras att konventionen till skillnad från till exempel Bryssel Ia-förordningen eller Luganokonventionen inte innehåller några egentliga bestämmelser om verkställighetsförklaring av dom. Förfarandena för erkännande, verkställighetsförklaring, registrering för verkställighet samt egentlig verkställighet av en dom har med undantag av avslagsgrunder och de handlingar som ska inlämnas överlåts att regleras av nationell lagstiftning. Detta avgörande är enhetligt med Haagkonventionen om avtal om val av domstol.

Artikel 4 i konventionen innehåller allmänna bestämmelser om erkännande och verkställighet av dom som getts i konventionsstat. En dom som har meddelats av en domstol i en konventionsstat ska erkännas och verkställas i en annan konventionsstat i enlighet med bestämmelserna i konventionen. Erkännande eller verkställighet får endast vägras på de grunder som anges i denna konvention.

Enligt punkt 2 får en dom inte bli föremål för ny sakprövning. I detta samband får endast sådana överväganden som är nödvändiga för tillämpningen av denna konvention göras. Enligt punkt 3 erkänns en dom endast om den har vunnit laga kraft i ursprungsstaten, och ska verkställas endast om den är verkställbar i ursprungsstaten. Punkt 4 innehåller en bestämmelse om att erkännande eller verkställighet av en dom kan skjutas upp eller avslås om den dom som avses erkännas eller verkställas har överklagats i ursprungsstaten eller om tidsfristen för ordinarie överklagande ännu inte har löpt ut. Ett avslag på ovan nämnda grund hindrar inte att en ny framställan om erkännande eller verkställighet av domen görs vid ett senare tillfälle.

Artikel 5 i konventionen behandlar grunder för erkännande och verkställighet. Artikel 5 i fråga är mycket omfattande och innehåller otaliga alternativa grunder för erkännande och verkställighet. Grunderna är skrivna i formen av så kallade indirekta behörighetsgrunder. Endast sådana domar som har utfärdats av en domstol, vars behörighet baserar sig på en behörighetsgrund som räknas upp i artikel 5, kan erkännas och verkställas. Dessa är till exempel svarandens hemvist, svarandens uttryckliga samtycke till behörigheten eller att svaranden har argumenterat i sak utan att bestrida behörigheten eller för avtalsförpliktelser behörighet som baserar sig på platsen där denna förpliktelse har fullgjorts eller borde ha fullgjorts. Grunderna har ingen inbördes hierarki. Domar där behörigheten baserar sig på den exklusiva konventionen om avtal om val av domstol erkänns inte och verkställs inte med stöd av konventionen. Denna uteslutning beror på att ifrågavarande domar och deras erkännande eller verkställighet regleras i Haagkonventionen om avtal om val av domstol.

Den finns en specialbestämmelse för konsument- och arbetsavtalstvister. Grunderna för erkännande och verkställighet har preciserats och avgränsats i artikel 5.2 för att skydda konsumenter och arbetstagare. Även beträffande hyra av fast egendom för bosättning eller registrering av fast egendom har förutsättningarna för erkännande och verkställighet avgränsats. Enligt artikel 5.3 i konventionen kan en sådan dom endast erkännas och verkställas med stöd av konventionen om den har meddelats av en domstol i den stat där egendomen är belägen.

Artikel 6 i konventionen innehåller en bestämmelse om en exklusiv grund för erkännande och verkställighet av domar om sakrätt i fast egendom. En dom som behandlar ovan nämnda ärende kan erkännas och verkställas endast om egendomen är belägen i ursprungsstaten.

Artikel 7 i konventionen innehåller grunder för avslag på ansökan om erkännande eller verkställighet av en utländsk dom. En ansökan om erkännande eller verkställighet får avslås om domen skulle stå i uppenbar strid med grunderna för rättsordningen (*ordre public*) eller om delgivningen av stämningsansökan inte har uppfyllt de krav som ställts på den. Det är även möjligt att avslå till exempel i situationer där domen har erhållits genom processbedrägeri.

Eftersom konventionen inte innehåller bestämmelser om behörighet, innehåller den inte heller en så kallad *lis pendens*-bestämmelse som hindrar att parallella rättegångar pågår mellan samma parter om samma sak i olika konventionsstater. Konventionen ger dock möjlighet att under vissa förutsättningar avslå erkännande och verkställighet i en sådan situation. Enligt punkterna 1 e och f kan en ansökan om erkännande eller verkställighet avslås om domen är oförenlig med en dom som meddelats av en domstol i den anmodade staten i ett mål mellan samma parter, eller om domen är oförenlig med en tidigare dom som meddelats av en domstol i en annan stat i ett mål mellan samma parter om samma sak, förutsatt att den tidigare domen uppfyller kraven för erkännande i den anmodade staten. Enligt punkt 2 är det även möjligt att skjuta upp eller avslå erkännande och verkställighet om ett förfarande pågår mellan samma parter om samma sak vid en domstol i den anmodade staten och talan väcktes vid domstolen i den anmodade staten innan talan väcktes vid ursprungsdomstolen och det finns en nära anknytning mellan tvisten och den anmodade staten. Ett avslag på dessa grunder hindrar inte att en ny ansökan görs vid ett senare tillfälle.

Artikel 8 i konventionen fastställer förutsättningar för erkännande och verkställighet av avgöranden om preliminära frågor. I *artikel 9* i konventionen föreskrivs om erkännande eller verkställighet av en avskiljbar del av en dom. I artikeln hänvisas till situationer där det endast ansöks om erkännande eller verkställighet av en del av en dom eller där endast en del av en dom kan erkännas och verkställas. *Artikel 10* i konventionen gör det möjligt att vägra erkännande och verkställighet av en dom i situationer där det är fråga om skadestånd som utdöms i bestraffande syfte, som inte utgör ersättning för en faktisk förlust eller skada som den berörda parten har lidit. Sådana skadestånd kan till exempel fastställas i Förenta staterna.

I *artikel 11* föreskrivs om erkännande och verkställighet av förlikning. Enligt artikeln ska en förlikning som har godkänts av en konventionsstats domstol eller som har ingåtts inför en sådan domstol under loppet av en rättegång, och som i ursprungsstaten är verkställbar på samma sätt som en dom, verkställas enligt denna konvention på samma sätt som en dom.

Artiklarna 12–14 i konventionen behandlar förfaranden rörande erkännande och verkställighet. De handlingar som ska företas vid ansökan om erkännande eller verkställighet av en dom räknas upp i artikel 12: en fullständig och bestyrkt kopia av domen, om det är fråga om en tredskodom, lägga fram originalet eller en bestyrkt kopia av den handling som visar att stämningsansökan eller motsvarande har delgivits den part som inte varit närvarande, samt handlingar som krävs för att fastställa att domen har vunnit laga kraft eller, i tillämpliga fall, är verkställbar i ursprungsstaten. Beträffande förlikning krävs ett intyg från en domstol om att förlikningen eller en del av denna är verkställbar på samma sätt som en dom i ursprungsstaten. Enligt punkt 2 kan den anmodade domstolen vid behov begära kompletterande handlingar till den del det inte framgår av domen att villkoren i II kap. i konventionen uppfylls. Detta innebär i praktiken att förteckningen i artikel 1 över handlingar som ska företas inte är uttömmande. I punkt 3 föreskrivs om användning av den blankett som finns bifogad till konventionen vid ansökan om erkännande

eller verkställighet av en dom. Det är inte obligatoriskt att använda blanketten. I punkt 4 föreskrivs om översättningskrav för handlingar.

Enligt *artikel 13* i konventionen tillämpas den anmodade statens lagstiftning på förfarandet för erkännande, verkställighetsförklaring samt verkställighet av en dom, såvida inte annat anges i denna konvention. I den stats lagstiftning där verkställighet begärs avses det regleras bland annat om den behöriga domstolen i ärenden rörande verkställighetsförklaring av en utländsk dom och om förfarandet som ska iakttas i behandlingen av ärendet. Även på tidsfrister som påverkar domens verkställbarhet, till exempel preskription, kan lagen i den verkställande staten tillämpas. Konventionen förutsätter dock att den domstol som har mottagit begäran agerar utan dröjsmål i ärendet. Enligt punkt 2 får domstolen i den anmodade staten inte vägra erkännande eller verkställighet av en dom enligt denna konvention med motiveringen att erkännande eller verkställighet bör begäras i en annan stat.

I artikel 14 i konventionen föreskrivs om kostnader i anslutning till verkställighet.

Artikel 15 i konventionen möjliggör erkännande och verkställighet av domar i enlighet med nationell lagstiftning oberoende av denna konvention.

Övergångstider och förklaringar. Kapitel III innehåller allmänna bestämmelser. I *artikel 16* föreskrivs övergångsbestämmelser, med andra ord om konventionens tidsmässiga tillämpning. Denna konvention ska tillämpas på erkännande och verkställighet av domar endast om konventionen hade verkan mellan ursprungsstaten och den stat där erkännande och verkställighet söks vid den tidpunkt då en rättegång blev anhängig i ursprungsstaten. Konventionen tillämpas därvid inte retroaktivt. Detta ökar rättssäkerheten, eftersom det är möjligt för parterna att innan rättegången inleds bedöma om det avgörande som utfärdas i ärendet är sådant att det kan erkännas och verkställas i en annan stat och ta beslut om rättegången medvetna om detta.

Enligt konventionen kan en konventionsstat ge förklaringar, genom vilka tillämpningen av konventionen begränsas i den stat som gett förklaringen. I *artiklarna 17–19* föreskrivs om förklaringar. Enligt *artikel 17* kan en konventionsstat ge en förklaring, enligt vilken dess domstolar har rätt att vägra erkänna eller verkställa en dom som en domstol i en annan konventionsstat har meddelat, om parternas bostadsort, rättsförhållandet mellan dem samt alla andra faktorer av betydelse för tvisten anknyter till den stat där erkännande och verkställighet ansöks. En konventionsstat kan enligt *artikel 18* även avgränsa ett särskilt rättsområde från konventionens tillämpningsområde. En stat som avger en sådan förklaring ska dock se till att förklaringen inte är bredare än nödvändigt och att det särskilda rättsområde som undantas är tydligt och exakt definierat. Enligt *artikel 19* i konventionen får en stat förklara att den inte kommer att tillämpa denna konvention på sådana domar där ifrågavarande stat eller en fysisk person som agerar för den statens räkning har varit part i en rättegång.

Artikel 20 förutsätter att en enhetlig tillämpning av konventionen ska främjas för att uppnå konventionens mål. I *artikel 21* föreskrivs om översyn av konventionens tillämpning och om vilken roll Haagkonferensen för internationell privaträtt har i detta. *Artikel 22* innehåller en specialbestämmelse med avseende på de stater som har fler än ett rättssystem.

Artikel 23 behandlar konventionens förhållande till andra internationella instrument. Punkt 1 innehåller en tolkningsbestämmelse, enligt vilken konventionen så långt som möjligt ska tolkas som förenlig med andra internationella fördrag som gäller för konventionsstaterna, oavsett om de ingåtts före eller efter denna konvention. Enligt punkt 2 påverkar denna konvention inte en konventionsstats tillämpning av ett fördrag som ingåtts före denna konvention. Detta innebär att om konventionen står i strid med ett äldre internationellt avtal får det äldre avtalet företräde.

Enligt punkt 3 påverkar denna konvention under vissa förutsättningar inte heller en konventionsstats tillämpning av ett fördrag som ingåtts efter denna konvention. Punkt 4 behandlar konventionens förhållande till bestämmelser som utfärdats av en regional organisation för ekonomisk integration som är part i denna konvention. Enligt artikeln påverkar konventionen inte tillämpningen av bestämmelser som utfärdats av en sådan regional organisation för ekonomisk integration, vad gäller erkännande eller verkställighet av en dom som har meddelats av en domstol i en konventionsstat som också är medlemsstat i den ifrågavarande regionala organisationen för ekonomisk integration, om bestämmelserna godkändes innan konventionen ingicks. Konventionen hindrar inte heller tillämpning av bestämmelser som utfärdats av en regional organisation för ekonomisk integration efter att konventionen ingicks i ovan nämnda situationer, i den mån de inte påverkar skyldigheter enligt artikel 6 gentemot konventionsstater som inte är medlemsstater i den regionala organisationen för ekonomisk integration.

Slutbestämmelser. Kapitel IV innehåller konventionens slutbestämmelser. Artikel 24 behandlar undertecknande, ratificering och godkännande av konventionen eller anslutning till den. Konventionen är öppen för alla stater. Om det i staten finns flera administrativa områden, vars rättssystem avviker från varandra till den del det är fråga om sådant som fastställs i konventionen, kan staten ge en förklaring i enlighet med artikel 25, där den meddelar att konventionen blir tillämplig inom ett eller flera områden. Artiklarna 26–27 behandlar regionala organisationer för ekonomisk integration som består enbart av suveräna stater och möjliggör Europeiska unionens anslutning till konventionen.

I *artikel 28* föreskrivs om konventionens ikraftträdande. Artikeln behandlar å ena sidan konventionens ikraftträdande internationellt och å andra sidan konventionens ikraftträdande för de stater som ratificerar den eller ansluter sig till den efter att dess internationella ikraftträdande. Konventionsstaternas meddelanden om fastställande av förbindelser enligt konventionen mellan dem i enlighet med artikel 29 anknyter till ikraftträdandet. Denna konvention träder internationellt i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av den period under vilken ett meddelande får lämnas i enlighet med artikel 29.2 med avseende på den andra stat som deponerat sitt ratificeringsinstrument eller annat anslutningsinstrument till depositarien vid Nederländernas utrikesministerium. Därefter träder denna konvention i kraft för varje stat som senare ratificerar, godtar, godkänner eller ansluter sig till konventionen, den första dagen i den månad som följer efter utgången av den period under vilken meddelanden får lämnas i enlighet med artikel 29.2 med avseende på den staten. Om det finns olika administrativa områden i staten innehåller artikeln även ikraftträdandebestämmelser rörande dessa.

Ovan nämnda *artikel 29* föreskriver om fastställande av förbindelser enligt konventionen mellan konventionsstater. Med detta avses hur och under vilka förutsättningar konventionen blir tillämplig mellan två konventionsstater. Konventioner som har utarbetats inom ramen för Haag-konferensen för internationell privaträtt har olika lösningar beträffande förhållandena mellan konventionsstaterna. Denna konvention är öppen, dvs. alla stater kan ansluta sig till konventionen. För att konventionen ska bli tillämplig i förbindelserna mellan två konventionsstater förutsätts det dock att en konventionsstat inte meddelar när en ny stat ansluter sig till konventionen att ifrågavarande stats ratificering, godkännande eller anslutning inte ska leda till att förbindelser fastställs mellan de två staterna i enlighet med denna konvention. En ny stat som ansluter sig till konventionen får i samband med deponeringen av dess ratificerings-, godkännande- eller anslutningsinstrument ge motsvarande meddelande för någon eller några stater som redan tidigare anslutit sig till konventionen.

Artikel 30 innehåller bestämmelser om givande av förklaringar. Det är möjligt att ge förklaringar antingen vid anslutning till konventionen eller alternativt även senare. I *artikel 31* föreskrivs om

uppsägning av konventionen. *Artikel 32* innehåller bestämmelser om skyldigheterna för konventionens depositarie.

5 Rättslig grund och unionens behörighet i ärendet

Unionens behörighet att reglera ärenden i anslutning till erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område baserar sig på artikel 81.2 a i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF). Enligt artikel 3.2 i EUF-fördraget har unionen en exklusiv befogenhet att ingå ett internationellt avtal i den mån ingåendet kan påverka Europeiska unionens gemensamma regler eller ändra räckvidden för dessa.

Erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område mellan medlemsstater föreskrivs bland annat i Bryssel Ia-förordningen. Av denna anledning har unionen en exklusiv extern behörighet att sluta avtal om erkännande och verkställighet av domar som meddelats på privaträttens område i tredje länder.

Konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar hör till unionens exklusiva externa behörighet. Unionen kan ansluta sig till den med stöd av artikel 81.2 a och artikel 218.6 a i EUF-fördraget. Enligt artikel 218 i EUF-fördraget fattar rådet beslut om ingående av en konvention med kvalificerad majoritet efter att Europaparlamentets godkännande har erhållits.

För Finland som medlemsstat i Europeiska unionen blir konventionen bindande då Europeiska unionen deponerar sitt anslutningsinstrument till depositarien för konventionen efter att rådet har fattat beslut om ingående av konventionen, dvs. om anslutning till konventionen. Något separat beslut om godkännande eller ikraftsättande av konventionen tas inte i Finland efter detta.

Med stöd av artiklarna 1 och 2 i protokollet om Danmarks ställning som finns bifogad till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt deltar Danmark inte i tillämpningen av den tredje delen i avdelning V i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. På grund av detta binds Danmark bland annat inte av gemenskapens bestämmelser om juridiskt samarbete i privaträttsliga ärenden och de tillämpas inte i Danmark. Danmark ansluter sig själv till konventionen om det finner det ändamålsenligt.

6 Konsekvenserna för Finland

Om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område i relationerna mellan Europeiska unionens medlemsstater föreskrivs i första hand i Bryssel Ia-förordningen. Om erkännande och verkställighet av utländska domar föreskrivs även i Luganokonventionen. Utöver dessa föreskriver konventionen om avtal om val av domstol som har utarbetats inom ramen för Haagkonferensen om en domstols exklusiva behörighet som baserar sig på avtal om val av domstol och om erkännande och verkställighet av domar, som har meddelats av en behörig domstol på grundval av ett sådant avtal, i konventionsstater. Finland har som medlemsstat i Europeiska unionen blivit konventionspart både i Luganokonventionen och i Haagkonventionen om avtal om val av domstol.

I Finland finns ingen allmän nationell lagstiftning om erkännande och verkställighet av dom på privaträttens område som meddelats i en främmande stat. Domar som har getts i en annan stat är därmed inte verkställbara i Finland och får ingen rättskraft här om inget separat har avtalats om saken genom statsfördrag. En världsomfattande konvention om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område skulle därmed vara en betydande ändring av nuläget. Detta

innebär att domar som har meddelats i Finland i framtiden erkänns och verkställs i andra konventionsstater och att domar som meddelats i andra konventionsstater på motsvarande sätt erkänns och verkställs i Finland enligt förutsättningarna i konventionen.

Vid ikraftträdandet avses konventionen om erkännande och verkställighet av utländska domar i första hand tillämpas i förhållande till sådana stater som inte är unionsmedlemmar eller konventionsstater i Luganokonventionen. Sådana stater kan vara till exempel Förenta staterna, Kina och Japan, om de för sin del ratificerar konventionen. Konventionen inverkar inte på relationerna mellan unionens medlemsstater, på dem tillämpas Bryssel Ia-förordningen också i fortsättningen. Konventionen inverkar inte heller på tillämpningen av Luganokonventionen eller konventionen om avtal om val av domstol, eftersom tidigare konventioner har företrädde med stöd av artikel 23 i konventionen.

En konvention som tillämpas världsomfattande kan anses vara nyttig både med avseende på privatpersoner och internationellt verksamma företag. En större rörlighet än tidigare över gränserna för domar som meddelats i tvister ökar rättssäkerheten och förutsägbarheten för såväl privatpersoner som företag som är internationellt verksamma.

Verkställigheten av konventionen bedöms orsaka myndigheterna en del kostnader, bland annat för att de begäranden som konventionen omfattar ska behandlas av myndigheterna. Dessa kostnader bedöms dock vara ringa.

7 Ålands befogenheter

Enligt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsmakt i fråga om rättstillämpning och verkställighet av domar.

8 Den nationella behandlingen av förslaget

Statsrådets skrivelse har beretts vid justitieministeriet. Utkastet till U-skrivelse om förslaget har behandlats genom skriftligt förfarande i sektionen för rättsliga frågor (EU-35) 3–8 september 2021.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder kommissionens förslag om EU:s anslutning till konventionen av den 2 juli 2019 om erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område.

Statsrådet godkänner givande av de förklaringar som kommissionen föreslår. Om medlemsstaterna i förhandlingarna föreslår ändringar i de förklaringar som kommissionen föreslår eller framställer att Europeiska unionen vid sin anslutning ska ge andra förklaringar som konventionen ger möjlighet till förhåller sig statsrådet flexibelt till givande av förklaringar under förutsättning att ändringarna inte på ett betydande sätt inskränker konventionens tillämpningsområde och helhetssyfte.